

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתפב

ערב שבת קודש

פרשת שלח

ט"ו בסיוון ה'תשע"א

יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט"ו בסיון ה'תשע"א – כ"ב בסיון ה'תשע"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט"ו בסיון	הלי גירושין פרק ז-ט.	הלי גזילה ואבידה פרק יא.	מל"ת שנו.
ש"ק	ט"ז בסיון	פרק יב.	פרק יב.	מל"ת שנו.
א'	י"ז בסיון	פרק יג. הלי יבום וחליצה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יג.	מל"ת שנו. מ"ע רטז.
ב'	י"ח בסיון	פרק ג-ה.	פרק יד.	מ"ע ריז.
ג'	י"ט בסיון	פרק ו-ח.	פרק טו.	מל"ת שנו.
ד'	כ' בסיון	הלי נערה בתולה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק טז.	מ"ע רכ. ריח. מל"ת שנח. מ"ע ריט. מל"ת שנט.
ה'	כ"א בסיון	הלי סוטה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יז.	מ"ע רכג. מל"ת קד.
ו'	כ"ב בסיון	פרק ד. פעמי הכן וגוי. ספר קדושה והוא ספר חמישי.. הלי איסורי ביאה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יח.	מל"ת קה. של. שלא. שלב. שלג. שלד.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
8.16	7.48.6	1.17	12.41	9.06	5.42	4.34	4.07	2.56	ו', ט"ו בסיון
8.17	7.48.8	1.17	12.42	9.06	5.42	4.34	4.07	2.56	ש"ק, ט"ז בסיון
8.17	7.49.1	1.18	12.42	9.06	5.42	4.34	4.07	2.56	א', י"ז בסיון
8.17	7.49.4	1.18	12.42	9.06	5.42	4.35	4.07	2.56	ב', י"ח בסיון
8.18	7.49.6	1.18	12.42	9.07	5.43	4.35	4.07	2.57	ג', י"ט בסיון
8.18	7.49.8	1.18	12.43	9.07	5.43	4.35	4.07	2.57	ד', כ' בסיון
8.18	7.50.0	1.18	12.43	9.07	5.43	4.35	4.08	2.57	ה', כ"א בסיון
8.18	7.50.2	1.19	12.43	9.07	5.43	4.35	4.08	2.57	ו', כ"ב בסיון

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ
8:30	7:27	8:29	7:11	8:32	7:27	8:34	7:20	8:30	7:27
8:32	7:29	8:31	7:13	8:34	7:28	8:35	7:21	8:32	7:29

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מ"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

י"ו: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

הפרשת חלה - להעלות לה' את כל הבריא

מצוות חלה באה לתקן את החטא הכללי של עץ הדעת • תיקון הירידה בהפרדת הגשמיות מהאחדות האלוקית ייתכן על-ידי התאחדות כל חלקי הבצק לעיסה אחת • בהפרשה לה' מן המובחר שבכל דבר פועלים הרמה ועלייה בדברי הרשות, ומגלים את האחדות שבבריא • זו דרישת רבותינו נשיאינו - לצאת לכל מקום שבו יש "נקודות נפרדות", וללוש אותם עם מי-התורה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מצוות ציצית היא "על כנפי בגדיהם" - עניין של לבוש, שאינו מתאחד עם האדם להיות דם ובשר כבשרו. כלומר: ישנה אמנם הפעולה שהלבוש פועל על האדם, אבל, אין זה באופן שמתאחד עמו, אלא זוהי פעולה של דבר שמחוץ ממנו. ובלשון החסידות - שלבוש הוא מקיף הקרוב⁶.

מה שאין כן מצוות חלה היא בעיסה שעושים ממנה לחם ואוכלים אותו - עניין של מזון, שהמזון מתאחד עם האדם ונעשה דם ובשר כבשרו, ועל-ידי זה יחיה האדם, כמו שכתוב⁷ "לא על הלחם לברו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' - שבלחם - יחיה האדם".

ובפרטיות יותר, עניין המזון שבמצוות חלה הוא הן בנוגע לבעלים והן בנוגע לכהן - שהרי מצוות חלה היא לא רק הנתינה לכהן, אלא יש צורך באכילת הכהן דווקא⁸. ולהעיר, שגם בזמן הזה שייך עניין אכילת כהן, כראיתא בשולחן ערוך רבנו הזקן הלכות

א. כל דיני התורה נחלקים לשני סוגים: א) מצוות שקיומן בזמן שבית המקדש היה קיים, ואילו בזמן הזה לא שייך קיומן בגשמיות, אלא רק העבודה הרוחנית שבהן, וכמו מצוות הקרבנות [ולכן גם עניינים אלו נצחיים הם - שהרי התורה היא נצחית¹ - כיון שגם בזמן הבית היה עיקר המצווה הרוחנית שבה², ועניין זה ישנו תמיד, גם בזמן הזה], ב) מצוות שגם קיומן בגשמיות כפשוטו ישנו תמיד.

ועל דרך זה בפרשתנו ישנם עניינים שרק הרוחניות שלהם נשארה גם בזמן הזה, כמו מצוות נסכים³, וישנם עניינים שגם בגשמיות קיימים הם תמיד, כמו המצוות חלה⁴ וציצית⁵. ובזה גופא ישנו חילוק בין מצוות ציצית למצוות חלה:

(1) תניא רפי"ז. ובכ"מ.

(2) ראה גם תר"מ ח"ד ע' 289.

(3) טו, ה ואילך. וראה לקו"ת פרשתנו מ, סע"א ואילך. ובכ"מ.

(4) שם, יט ואילך.

(5) שם, לח ואילך.

(6) ראה לקו"ת ברכה צח, סע"ד ואילך. ובכ"מ.

(7) עקב ח, ג.

(8) ראה רמב"ם הל' תרומות בסופן.

פסח⁹ לעניין כהן קטן.

הכהן, ניתן כוח בלחם שיוכלו להעלותו. ועל דרך המבואר בעניין "כי הוא יברך הזבח אחרי כן יאכלו הקראים"¹⁷.

ב. והביאור בזה:

עניין המזון הוא - שמחיה את האדם, כמו שכתוב "על הלחם . . יחיה האדם". וכיון שמדובר אודות יהודי, הרי הכוונה היא לא רק לחיות הגשמי, אלא גם לחיות הרוחני. ולאמתו של דבר, הרי אצל יהודי, קשורה החיות הגשמי עם החיות הרוחני¹⁰. והסדר בזה - שתחילה צריך האדם לפעול הגבהה ועלייה בלחם, לבררו ולהעלותו לקדושה, ואחר כך פועל המאכל עלייה באדם, והיינו, שעלי-ידי המאכל מתעלה האדם לדרגה כזו שמצד עצמו אינו יכול להגיע לשם.

ועל דרך המבואר בעניין "והחיות נושאות את הכסא", "נושאות ומנושאות"¹¹ - שתחילה מנושאות החיות על-ידי הכסא, ואחר כך הם נושאות את הכסא¹². ועל דרך זה בעניין האדם והלחם - שתחילה מנשא האדם את הלחם, ואחר כך מנשא הלחם את האדם.

כלומר: בתחילה פועל האדם עלייה בלחם - על-ידי זה שמברך לפני ולאחרי האכילה, ואוכל "לשם שמים"¹³, שעל-ידי פעולה זו הרי הוא מעלה את הלחם ומגלה בו את שרשו - ששורש הלחם הוא למעלה משורש האדם¹⁴, ואז יכול הלחם להחיות ולהעלות את האדם.

אמנם, בכדי שיהיה בכוח האדם לברר את הלחם, צריך ליתן "ראשית" הלחם אל הכהן - "מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה"¹⁵, שהרי "כהני שלוחי דרחמנא נינהו"¹⁶, ועל-ידי הנתינה לכהן ואכילת

ג. על-פי זה יובן גם מה שכתוב¹⁸ "והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה":

לכאורה אינו מובן - כקושיית הרמ"ז¹⁹ - הרי מצוות חלה אינה קשורה עם האכילה, אלא גם קודם האכילה, ויתירה מזה, בעת עשיית העיסה שאז עדיין אינה ראויה לאכול, ישנו כבר חיוב חלה. ואדרבה: עיקר מצוות חלה אינו מן הפת אלא מן העיסה דווקא, ורק "אם לא הפריש החלה מן העיסה, אלא אפה הכל, הרי זה מפריש מן הפת"²⁰, אבל עיקר המצווה היא להפריש מן העיסה. ולכן, גלגול עכו"ם פוטר מן החלה, אפילו אם נאפה על-ידי ישראל²¹, כיון שעיקר החיוב הוא על העיסה. ואם כן, למה נאמר "והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה"?

והביאור בזה - שפסוק זה לא בא לכאור דין מצוות חלה, אלא את מטרת המצווה:

דין החלה - הוא אמנם על העיסה, קודם שנעשית ראויה לאכילה; אבל מטרת המצווה היא, שנתנית החלה מן העיסה תפעל עלייה בעיסה - "תרימו תרומה", מלשון הרמה ועלייה, וכראיתא בזהר²² בפירוש "תרומה", תרום ה', שנעשה הרמה ב"ה' דהמוציא" - כך שכאשר תאפה העיסה ותהיה לחם, יוכל האדם לברר ולהעלות את הלחם, ועל-ידי זה יוכל הלחם להעלות את האדם.

וזהו גם דיוק הלשון "ראשית עריסותיכם" - כי, מטרת המצווה אינה החלה שהופרשה וניתנה לכהן ונאכלה על-ידי הכהן, אלא המטרה היא חלק העיסה שנשאר לאחרי הפרשת החלה, והיינו, שלאחרי שמקיימים מצוות חלה ב"ראשית

9) או"ח סתנ"ז ס"כ.

10) ראה תניא אגדת פ"ו. קונטרס ומעין מ"ו פ"ג ואילך.

11) לשון הפיוט במסוף א' דר"ה אחר קדושת כתר נוסח אשכנז (ד"ה והחיות). וראה שמו"ד ספכ"ג. במדב"ר ספ"ד. בחיי תרומה כה, יו"ד (בשם פדר"א - ראה שם ספ"ד, ובביאור הרד"ל אות נח).

12) ראה תו"א יתרו ע"א, סע"א ואילך. ובכ"מ.

13) אבות פ"ב מי"ב. וראה תניא פ"ז.

14) ראה תו"א בשלח סה, ד ואילך. לקו"ת צו יג, ב ואילך. ובכ"מ.

15) פרשתנו טו, כא.

16) יומא יט, סע"א. וש"נ.

17) שמואל"א ט, יג. וראה סהמ"צ להצ"צ מצות אכילת קד"ק פ"א בהגהה (דרמ"צ צא, ב ואילך).

18) פרשתנו טו, יט.

19) לזהר שבהערה 22. הובא באוה"ת פרשתנו ע' תקלח.

20) ספרי עה"פ. רמב"ם הל' ביכורים פ"ח ה"ג. טושו"ע יו"ד טו"ס שכז.

21) חלה פ"ה מ"ה. רמב"ם שם ה"ח. טושו"ע שם ר"ס של.

22) ח"ג רבע, סע"א.

עולם (אדם הראשון, שנקרא חלתו של עולם), צריכה היא לתקן זאת על-ידי מצוות חלה²⁸. וכיון שחטא עץ הדעת היה חטא כללי ושרש לכל החטאים, הרי מובן, שמצוות חלה שעל-ידיה נעשה תיקון חטא עץ הדעת היא תיקון כללי ושרש לכללות התיקונים ולכל תיקון בפרט. וההסברה בזה – שחטא עץ הדעת הוא פגם כללי לפי שפעל פירוד הגשמיות מאלקות, ולכן התיקון על זה הוא מצוות חלה, שעניינה הוא – ליתן לה' ראשית מכל עניין, שעל-ידי זה פועלים הרמה ועלייה גם בענייני הרשות, שיוכלו לעשות מהם

עריסותיכם", מתעלית שאר העיסה באופן שיוכל להיות ממנה תכליתו של הלחם, להחיות את האדם בגשמיות וברוחניות.

ד. והנה, כשם שהדברים אמורים בעניין הלחם, שכדי שאכילת לחם הרשות תהיה כדבעי, ויפעל פעולתו כו', צריך תחילה ליתן "ראשית" ממנו לה' – כן הוא גם בכל ענייני הרשות, שכדי שהאדם יוכל לבררם ולהעלותם, ואחר כך יתעלה על-ידם, צריך תחילה ליתן לה' "ראשית" מכל ענייניו. ולדוגמא – כפירוש כ"ק מו"ח אדמו"ר²³

תחילה צריך האדם לפעול הגבהה ועלייה בלחם, ואחר כך פועל המאכל עלייה באדם – שעל-ידי המאכל מתעלה האדם לדרגה כזו שמוצד עצמו אינו יכול להגיע לשם

כלים לאחדות הוי', ולהשלים את הכוונה להיות לו יתברך דירה בתחתונים²⁹.

ו. על-פי זה יובן גם הדין שמצוות חלה היא בעיסה דווקא – "כשיתן את המים ויתערב הקמח במים... ותעשה כל העיסה גוף אחד"³⁰:

גם כאשר הקמח והמים נמצאים לפניו, הנה קודם שנתערבו ונילושו יחדיו, אי אפשר עדיין לקיים מצוות חלה. ויתירה מזה, גם כאשר חלק מן הקמח נילוש במים, אבל נשארו עדיין פירווי קמח שלא נילוש במים, לא נפטרו על-ידי הפרשת החלה מחלק העיסה שנילושה כבר.

ולכאורה אינו מובן: כיון שמצוות חלה היא קודם האפייה, קודם שנעשה ראוי לאכילה, אם כן, מה איכפת לן שעדיין לא נילושה העיסה, ובפרט לאחר שחלק העיסה נילוש כבר? והביאור בזה – לפי שמטרת מצוות חלה היא

ש"ראשית) עריסותיכם" הוא מלשון עריסה (מיטה), היינו, שתיכף בקומו משנתו צריך ליתן תרומה לה' – שזהו עניין התפלה, שהרי קודם התפלה אסור לאכול ולעסוק בשאר צרכיו²⁴, אלא לכל לראש צריך להתפלל, ולאחרי התפלה צריך ללמוד שיעור קבוע בתורה, ורק לאחר זה יכול לאכול ולעסוק בשאר צרכיו²⁵.

ורק כאשר "מראשית עריסותיכם תתנו לה'" – אזי "תרימו תרומה", שנעשית הרמה ועלייה בכל שאר ענייניו במשך היום, שיעשה אותם "לשם שמים", ויקיים בהם הציווי "בכל דרכיך דעהו"²⁶, שעל-ידי זה מברר ומעלה אותם, ובמילא, מעלים הם אותו, כנ"ל.

ה. על-פי זה יובן גם מה שכתוב במדרש²⁷ שמצוות חלה היא תיקון על חטא עץ הדעת, ולכן ניתנה המצווה לנשים, דכיון שהיא קלקלה חלתו של

(23) סה"מ קונטרסים ח"א קבח, א. קסה, א.

(24) ברכות יו"ד, ב. יד, א. שו"ע אדה"ז או"ח ספ"ט ס"ד"ה. וש"נ.

(25) ראה שו"ע אדה"ז שם סקנ"ה ס"א. וש"נ.

(26) משלי ג, ו. וראה שו"ע אדה"ז שם סקנ"ו ס"ב. וש"נ.

(27) ראה ירושלמי שבת פ"ב ה"ו. תנחומא ר"פ נח. ב"ר רפי"ד.

ספי"ז. יל"ש בראשית רמז לב.

(28) ראה גם שיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז תשט"ז ס"ז ואילך

(תו"מ ח"ו ע' 17 ואילך).

(29) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג,

ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

(30) רמב"ם שם ה"ביד. טושו"ע שם ששכ"ז ס"ביד.

ואין לחשוש שעניין זה יגרום ירידה אצלו, שיתמעט מזמנו, וכיצא-בוה, אלא אדרבה - שהרי דווקא קיום מצוות חלה כרבעי, פועלת על כל ענייניו, שיהיה בכוחו לבררם ולהעלותם, ועל-ידי זה תהיה אצלו תוספת עלייה, כנ"ל בארוכה.

* * *

ח. מפרשת שלח - באים לפרשת קורח, שבה מסופר אודות מחלוקת קורח ועדתו, ובסיום הפרשה - אודות מתנות כהונה.

והעניין בזה - כידוע שכל עניני קדושה אינם באים בחנם³⁴, אלא על-ידי יגיעה דווקא, ועל דרך זה בנדון דידן, שתמורת זה שהיה צריך להיות שלום ואחדות, היה עניין של מחלוקת ופירוד הלכות (מחלוקת קורח), והוצרכה להיות עבודה ויגיעה ללחום כנגד זה, ועל-ידי זה נעשה לאחר מכן העניין של "פרח מטה אהרן"³⁵, והציווי על נתינת מתנות כהונה.

וכשם שכל עניני התורה הם נצחיים (כנ"ל ס"א) - כמו כן גם עניין מתנות כהונה הוא נצחי ברוחניות: ענינו של כהן ברוחניות ישנו גם עתה - כמו שכתב הרמב"ם³⁶ שכל מי ש"נרבה רוחו אותו... לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו... הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו וכו'".

ועניין זה שייך אצל כל אחד ואחד מישראל, אפילו אצל בעלי עסק,

- שהרי גם אצלם ישנם זמנים שעוסקים בתורה ותפלה, ובאותה שעה אין לו עסק עם עניני העולם, כי אם עם עניני אלקות, וכמבואר בתניא³⁷ ש"עסק התורה ומצוות והתפלה הוא גם כן עניין מסירת נפש ממש כמו בצאתה מן הגוף במלאת שבעים שנה שאינה מהרהרת בצרכי הגוף וכו'".

ובפרט אצל יושבי אוהל, ומכל שכן אצל אלו שעוסקים במסירה ונתינה במוסדות חינוך של בעל הגאולה בגידול וחינוך "כהנים".

ובעניין זה ישנו דין מתנות כהונה - שצריכים

לפעול עלייה בדברי הרשות שיתאחדו עם אלקות, ועניין זה מרומו בעיסה שבה מעורבין הקמח והמים, שהקמח הוא פירורין פירורין, נקודות נפרדות, ועל-ידי המים מתאחדים הנקודות הנפרדות ונעשים חטיבה אחת, וענינו ברוחניות - שהדברים הגשמיים שהם דברים נפרדים, בדוגמת הנקודות הנפרדות של הקמח, מתאחדים יחדיו על-ידי התורה שנמשלה למים, "אין מים אלא תורה"³¹.

ולכן, אפילו כאשר חלק מהקמח נתאחד כבר עם המים, אבל עדיין נשאר קמח באופן של נקודות נפרדות, אין זה מספיק:

גם כאשר פעל עניין האחדות באיזו פינה ("ערגעץ וואו אין אַ ווינקלעל") - לא יצא ידי חובתו. ואפילו אם כבר פעל עניין האחדות ברוב המקומות - לא יצא עדיין ידי חובתו, כיון שצריכים לפעול את עניין האחדות בכל מקום: למעלה ולמטה ולד' רוחות. בכל מקום שישנה איזו מציאות - צריך לפעול שם עניין "אמליכתיה", שיכריזו שם "הוי' אחד"³².

וכאשר יהודי פועל אחדות הוי' רק בעניינים שלו, הרי מלבד זאת שחסר אצלו מה שתובעים מיהודי להתעסק גם עם הזולת, לא יצא עדיין ידי חובת מצוות קריאת-שמע (שעניינה קבלת עול מלכות שמים) אפילו בנוגע לעצמו, שהרי תוכנה של מצוות קריאת שמע הוא - "אמליכתיה למעלה ולמטה ולארבע רוחות השמים".

ז. ועניין זה מהוה תוספת הבנה והסברה לדרישת רבותינו נשיאינו, שתבעו והקדישו שימת-לב, שלא להסתפק בענייני העבודה עם עצמו, ולא להסתפק בהשפעה על בני ביתו, ואפילו לא להסתפק בהשפעה בסביבתו כחוג היראים, אלא בהכרח לצאת גם למקום שבו נמצאים עדיין "נקודות נפרדות" שעדיין לא "נילושו" במים - התורה, ולהביא לשם את מי התורה - שהרי תכונת המים היא ששורדין ממקום גבוה למקום נמוך³³, ולפעול שם שכל הנקודות הנפרדות יהיו "נילושים" במים של תורה, הן המים של גליא דתורה והן המים של פנימיות התורה.

(34) ראה זח"ב קכח, א. וראה גם לקו"ש ח"ה ע' 81. וש"נ.

(35) קרח יז, כג.

(36) הל' שמיטה ויובל בסופן.

(37) פמ"א (נח, א).

(31) ב"ק יז, א. וש"נ.

(32) ראה ברכות יג, ב.

(33) תענית ז, א.

של עבד שצריך לעשות כל מה שהאדון מצווה עליו, כמו כן נעשה הקב"ה משועבד כביכול לבניישראל, שכל מה שיהודי רוצה מוכרח הקב"ה כביכול ליתן לו.

ויקויים מה שכתוב⁴³ "והריקותי לכם ברכה עד בלי די", שתהיה השפעה בלי גבול, הן בעניינים הכלליים, בעבודה הקשורה עם הנהגת המוסדות וההשפעה על התלמידים, והן בעניינים הפרטיים, בבני חיי ומזוני רויחא.

(קטעים מהתוועדות שבת קודש פרשת שלח ה'תשח"י - בלתי מוגה. תורת מנחם, כרך כג עמ' 83-91)

להיות מן המוכחר דווקא³⁸, וכמו שכתב הרמב"ם³⁹ "כל דבר שהוא לשם האל הטוב שיהיה מן הנאה והטוב . . מן הטוב והמתוק וכו'", שהכוונה בזה היא בגשמיות כפשוטו.

וכיון ש"מה שהוא מצווה לבניו לעשות הוא עצמו עושה"⁴⁰ - צריך הקב"ה ליתן לכל בניישראל, שהם בבחינת כהנים, מהמוכחר והנאה והטוב והמתוק. ובפרט לאלו שמתמסרים אל הזולת ונותנים מלחמם לדל - שהרי על זה נאמר⁴¹ "מלוה ה' חונן דל", היינו, שהקב"ה נעשה אצלם בבחינת "לוה", והרי "עבד לוה לאיש מלוה"⁴², והיינו, שכשם שדינו

38) ראה רמב"ם הל' תרומות רפ"ה. הל' מעשר פ"א הי"ג. הל' ביכורים פ"ב ה"ג. ועוד.
39) סוף הל' איסורי המזבח.
40) ראה שמו"ר פ"ל, ט.
41) משלי יט, יז.
42) שם כב, ז.

43) מלאכי ג, י.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'
ישירות הביתה באמצעות הדואר
מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

כל ישראל בדרגת לוויים

גם לשבט לוי תהיה נחלה בארץ על פי ה'

מבואר במדרשי חז"ל ש"שניים אנשים" ששלח יהושע הם כלב ופינחס: כלב - הוא היחידי (נוסף על יהושע) שנשאר מהמרגלים דמשה, כיוון ש"היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי גו". אבל פינחס, בנו של אלעזר בן אהרן הכהן, משבט לוי - למה שלחו יהושע לראות את הארץ לצורך כיבושה, הרי שבט לוי "לא עורכין מלחמה כשאר ישראל"? ויש לומר הביאור בזה - על-פי דברי הגמרא "עתידה ארץ-ישראל שתחלק לשלושה-עשר שבטים", שגם שבט לוי יקבל חלק בארץ, כמו שכתוב "שער לוי אחד": "למה לא זכה לוי בנחלת ארץ-ישראל ובכיותה עם אחיו - מפני שהובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים, שנאמר יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל, לפיכך הובדלו מדרכי העולם, לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין... אלא הם חיל השם, שנאמר ברוך ה' חילו, והוא ברוך הוא זוכה להם, שנאמר אני חלקך ונחלתך". אבל לעתיד לבוא, כיוון ש"באותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת, שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה'", ועד ש"לא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד... שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" - לא יהיה צורך בהבדלה דשבט לוי מדרכי העולם שיהיה אז בתכלית השלימות, ולכן יקבל גם שבט לוי חלק ונחלה בארץ.

תאיר האחדות שלמעלה מהתחלקות

יש לומר, שה"חלוקה" ל"ג שבטים דלעתיד-לבוא קשורה עם דרגת האחדות שלמעלה מהתחלקות - י"ג בגימטרייה אחד: חלוקת הארץ לעתיד לבוא תהיה באופן ש"הקב"ה מחלק להן בעצמו, שנאמר ואלה מחלוקתם נאום ה'", שזמה מובן שגם החלוקה היא מצד ובאופן של אחדות, שלכן "לא כחלוקה של עולם הזה חלוקה של עולם הבא, העולם הזה אדם יש לו שדה לבן אין לו שדה פרדס, שדה פרדס אין לו שדה לבן, לעולם הבא אין לך כל אחד ואחד שאין לו בהר ובשפלה ובעמק, שנאמר שער ראובן אחד שער יהודה אחד שער לוי אחד, הקב"ה מחלק להן בעצמו כו'". וההסברה בזה (בפנימיות העניינים) - שבזמן הזה נעשה בירור העולם על-ידי המשכת וגילוי דרגת האלוקות השייכת לעולם, שלכן מתלבשת בהתחלקות שבעולם, ולעתיד לבוא (לאחרי שיושלם בירור העולם) תהיה גם המשכת וגילוי דרגת האלוקות שלמעלה מההתחלקות דעולם, אחדות הפשוטה, על-ידי האחדות דישאל שיהיו כולם בדרגת שבט לוי - "לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש כו' אשר נדבה רוחו אותו... הרי זה נתקדש קודש-קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים... כמו שזכה לכהנים ללוים"... ויש לומר שההכנה לשלימות הארץ לעתיד לבוא, כשתחלק הארץ ל"ג שבטים, גם "שער לוי אחד", על-ידי ומצד דרגת האחדות שבישראל ובתורה, התחילה בשילוח המרגלים על-ידי יהושע, שהוסיף על השליחות דמשה על-ידי זה ששלח (נוסף על כלב, מהמרגלים ששלח משה) גם את פינחס, משבט לוי, שבט ה"ג בגימטרייה אחד.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת שלח, מברכים החודש תמוז ה'תנש"א. התוועדויות תנש"א, כרך ג, עמ' 362-364)

הרשב"א

רבי שלמה בן אדרת, ראש ישיבה, גאון בתורה ופוסק עצום, ממפרשי הש"ס, שימש גם רופא שמצא בכל יום זמן לטייל • בהערת אגב תירץ הרבי את קושיית 'קצות החושן' עליו בעניין ירושה • בחן את חידושי לעומת 'ראשונים' אחרים • על רשב"א שנשמט באנציקלופדיה תלמודית • ועל דיון שהחל ב'יחידות' עם נכד הרב זוין ונמשך בהתכתבות עם הסב מאריך-ישראל

ארבע פרשיות בתפילין שבמדבר

האם בהיות בני-ישראל במדבר קודם שנת הארבעים הניחו תפילין עם כל ארבע הפרשיות? אמנם פרשיות 'קדש' ו'היה כי יביאך' נאמרו ביציאת מצרים, אך מה על פרשיות 'שמע' ו'היה אם שמוע', שנאמרו רק במשנה תורה? חקירה זו הביא הרבי במהלך התוועדות שבת פרשת קרח תשכ"ד (תורת מנחם כרך מ, עמ' 178), ושם ציין שיטות שונות, ובין השאר הביא:

ובחידושי הרשב"א למנחות (לד, א) איתא, שכיון ש"קדש והיה כי יביאך נאמרו בשעת יציאת מצרים, וכתוב בהם "והיה לאות על ירך ולטוטפות בין עיניך", אלמא הזהיר אז הקב"ה על התפילין, והתפילין הם נעשים מארבע פרשיות הללו, אם-כן היה צריך [לומר] שנאמרו אז בשעת יציאת מצרים" (אלא ששמע והיה אם שמוע נכתבו לאחרי זה במשנה תורה).

וכדי שלא יוקשה מהא ד"דברים שבעל פה אי אתה ראשי לאומרו בכתב", יש לתרץ אליבא דמאן דאמר "תורה חתומה ניתנה" (גיטין ס, א), והיינו

מקור לפסיקת אדמו"ר הזקן

חיבה יתירה היתה שמורה אצל רבותינו נשיאינו לרשב"א. ברשימת ספרי אדמו"ר הזקן (ראה פרדס חב"ד גליון 6) אנו מוצאים: "תולדות אדם מהרשב"א, ח"ב של תשובת הרשב"א שנדפסו בליוורנו בשנת תי"ז" (מספר 30 עמ' 74). וכן (מספר 91 עמ' 82) שו"ת הרשב"א. כל יסודו של רבינו בסידור, במהדורא בתרא בהלכות נטילת ידיים שחרית, כלי, וכל דיני נטילת-ידיים [ה]מעכבים, מקורם בתשובת הרשב"א חלק א' סימן קצא. ורבינו מציין לשם בסימן ד' סעיף א (וראה גם מספר 103 בעמ' 84).

גם כשנסע כ"ק אדמו"ר ה'צמח-צדק' לוועידת פטרבורג, בשנת תר"ג, ביקש לקחת עמו "ראשונים השייכים כמו חידושי רשב"א וריטב"א שעם צעטלאך, ג' כרכים" (פרדס חב"ד גליון 4 עמ' 71-72).

וראה גם ספר 'כללי הפוסקים וההוראה - משו"ע אדמו"ר הזקן ומתשובותיו' (להר"י פרקש, אהלי שם, עמ' רעט - רפא) שלשה כללים (רנב - רנד).

שנתינת התורה בכתב הייתה רק בשנת הארבעים, שאז נחתמה התורה, נמצא, שקודם לכן לא היה כל הגדר ודברים שבכתב ודברים שבעל-פה.

קניין העבד לרבו

יותר מפעם אחת אימץ הרבי את חידושו של הרשב"א בקידושין כג,ב בפירוש "מה שקנה עבד קנה רבו" - היינו שהדברים נקנו מלכתחילה לרבו (לקוטי שיחות כרך ה'; כרך כ' עמ' 303 (בהדגשה שזהו "לדיעה אחת")).

החידוש - בהבדל שבין מתנה לירושה

במסכת בבא בתרא קלז,א מצינו שיש שני אופנים בקנייה שלאחר מיתה: "לאחר גמר מיתה" ו"עם גמר מיתה".

והנה בגמרא שם מדובר רק בעניין מתנת שכיב-מרע, אך לא מצינו מפורש כיצד הוא בסתם ירושה - האם היא חלה עם גמר מיתה או רק לאחריה. ובתשובות הרשב"א חלק ג' סימן קכה (הובא בקצות החושן ריש סימן רנב) נקט בפשיטות שירושה חלה עם גמר מיתה. על כך תמה מאוד ב'קצות החושן' (שם): "ומאד יפלא בעיני לומר ירושת היורשים עם גמר מיתה, כי נראה דוודאי ירושה אינו אלא לאחר מיתה, ודבריו צריכים עיון גדול".

פירוש תמיהת ה'קצות':

הסברא שדבר יחול עם גמר מיתה, כשהנותן עדיין קיים, היא דווקא כשמדובר בנתינה, שהעברת הבעלות אינה מצד הדין, אלא מצד רצון הנותן. בזה אפשר לומר שאינו מקפיד שתהיה הנתינה דווקא לאחר שתיגמר מיתתו, אלא כבר בשעת גמר המיתה, שאז כבר אינו זקוק לנכסים. אולם כאשר העברת הבעלות היא לא מצד נתינה, אלא מצד הסתלקותו של המוריש, שאז בא היורש תחתיו, אין לכאורה כל סברא שתחול הרשות החדשה כאשר עדיין הוא בעולם וכיון שלהלכה נקטינן שמתנת שכיב מרע חלה רק לאחר מיתה, הרי זה לכאורה כלפי לייא: דווקא ירושה תחול עם גמר מיתה, בעוד שמתנה חלה רק לאחר מיתה.

ומבאר הרבי (לקוטי שיחות כרך כח עמ' 179) על-פי דברי הגאון הרוגוצ'ובי שהיורש נחשב כמו עצם המוריש: אין אלו שתי רשויות נפרדות, שהנכסים עוברים מרשות המוריש לרשות היורש כיון שהוא הכי קרוב אליו; אלא המציאות העצמית של שניהם אחת היא, וכאשר המוריש מת - נכנס הבן ממילא תחתיו לבעלות על הנכסים (ולא בדרך של הקנאה) - בתור ממלא מקום. והיינו, שבירושה הנכסים נשארים באותה רשות עצמה ואין כאן שינוי רשות. הבעלות עצמה של המוריש - קיימת אצל היורש.

ומכאן שיש חילוק עיקרי בין מכר ומתנה לירושה: מכר ומתנה הרי הם עניין של נתינה והשפעה; לא כפי שהאדם הוא לעצמו, אלא כפי שהוא משפיע לזולת שחוז הימנו; מה שאין כן בירושה, שהשפעה היא לא למציאות אחרת שהיא מחוץ למציאות המוריש, אלא קבלת היורש את הנכסים היא מצד עמידתו במקום המוריש. נמצא שהשפעת המוריש היא לא מרשות אחת לשנייה, אלא באותה רשות עצמה. ולכן במתנת שכיב מרע, כאשר ההשפעה היא בתורת מתנה למי שחוז הימנו, הרי כל זמן שמציאותו של הנותן קיימת בעולם אין הדבר עובר למקבל - שהוא מציאות בפני עצמה, אלא רק לאחר שהמציאות הקודמת (מציאות הנותן) כבר איננה בעולם - לאחר גמר מיתה. מה שאין כן בירושה, שבה הנתינה היא (לא הוצאה מרשות אחת לשנייה אלא) באותה רשות עצמה, בזה יש לומר שאין ריעותא ועיכוב בזה שמציאות המוריש עדיין ישנה בעולם, ומציאותו אינה מעכבת כלל את קבלת היורש. כי מכיוון שאין כאן כלל הוצאה מרשות אחת לשנייה - ממילא אין מציאות הרשות הקודמת מעכבת את חלות הבעלות של המציאות החדשה ('הצפנת פענח במשנת הרבי' להרה"ג יהושע מנחם הלוי שי' נויהויר, עמ' 197-198).

את החידוש הגדול הזה כתב הרבי בהערה קצרה (לקוטי שיחות כרך כח שם הערה 58) וזה לשונו: על-פי זה [=ההסבר בפנים השיחה] אולי יש להסביר מה שמשמע ברשב"א (שו"ת הרשב"א חלק ג' סקכ"ה) דירושת היורשים הוא עם גמר המיתה לא לאחר מיתה - ראה קצות-החושן ריש סימן רנב.

נשמת מהאנציקלופדיה

הכניס ר"נ זוין את המכתב לרבי, והרבי הגיב עליו בתוספת מרובה. ובין השאר ציין:

כדברי הרשב"א לב"ק קיב, א - באם נפרשם כפשוטם (כמובא במכתב המצורף בזה) שמיתת השור - מצד עצמו נחשבת כמיתת בעלים (ולא מפני שהוא חיי הבעל, כנ"ל במילתא). אלא שלפי זה - זהו גזירת הכתוב שאין כמוהו ולא דומה לה. אין כל הסברה לזה שרק דין כ"ג יש בשור הנסקל ולא שאר עשרה דברים שבדיני נפשות (סנהדרין לו, ב); בפרט צריך עיון גדול על-פיה בלשון רש"י שם ד"ה לא... ולכן פירשתי דמיתת השור הוא דיני נפשות מפני שאז "גם בעליו יומת" ולא מצד עצמו (וכתבי מאז) וגם בהרשב"א יש לפרש כן.

פירוש הרבי נמצא גם ב'צל"ח'

בהתכתבות תורנית שניהל הרבי עם הגאון רבי יצחק הוטנר (נודע לימים בשם בעל 'פחד יצחק'), ציין הגאון בהקשר למובא בביאורי זוהר (א, ד) בהבדל שבין הרהור ומחשבה, לנאמר בחידושי הרשב"א ברכות (דף ט"ו) ד"בהרהור לא שייך לשון". הרבי (אגרות קודש כרך ז' עמ' קצב) הגיב על-כך:

תשואת-חן על הערת... אלא באם נלמוד דברי הרשב"א כפי הפשטות - דלא שייך לשון, היינו שמחשב הענינים אבל לא האותיות. הנה יוקשה מנא ליה להש"ס להכתוב גם באופן כזה הרהור כדבור דמי, דבמילא יש לדעת מהכתוב "שמע" שני הענינים, דצריך להשמיע לאזניו ושנאמרים בכל לשון. ואולי יש לדחוק ברשב"א שכוונתו דלא שייך קדושת לשון, ומעלתה - ואז יתאים גם לדברי באורי הזהר.

ואכן ממשיך הרבי וכותב שמצא כפירושו בדברי הצ"ח (" - עתה ראיתי בצל"ח (טו, ד) וזה לשונו: ועיין בחידושי רשב"א שכתב דאם יוצא ככוונת הלב ממילא מוכח שיוצא בכל לשון דהכוונה עיקר"), ומציין הרבי שהדבר היסב לו הנאה ("והנאני"). בהמשך ממשיך הרבי לבאר הן על-פי פנימיות

בחדש טבת תשי"ח כתב הרבי לגה"ח רבי שלמה יוסף זוין (אגרות קודש כרך טז עמ' רלח):
נזקקתי להענין דדבור חשיב כמעשה ושמוזכר גם בדא"ח, ולפלא שלא הוזכר בערכו החילוק החידושי הרשב"א לשבועות כ"א בשם הר"י מיגש ויעוין בלקוטי תורה לג' פרשיות, פרשת נח סוף דיבור המתחיל מים רבים (נד, ד).

חיוב השור בגלל בעליו ולא מעצמו

בשנת תשכ"ו שהה נכדו של הגאון החסיד רבי שלמה יוסף זוין ז"ל, יבלחט"א הרב נחום זוין, ביישבת 'תומכי תמימים' בחצר הרבי ב-770. בהיכנסו בחדש שבט ל'יחידות' פלפל עמו הרבי בעניני תורה ובין השאר הציג לו את השאלה הבאה: איך למדים בכלל מיתת השור ממיתת הבעלים (סנהדרין ב, א), והרי זה דיני ממונות והבעלים הווי דיני נפשות, ובכמה דברים יש חילוק בין דיני ממונות ודיני נפשות. ר"נ זוין ביקש להשיב והוכיח מכמה מקומות שזה היקש וגזרת הכתוב. הרבי שלל זאת והשיב לו בהרחבה בעל-פה וגם בכתב (אגרות קודש כרך כד עמ' נט-ס).

כשכתב הנכד את הרצאת הדברים מה'יחידות' לסבו, השיב לו הסב (בו' שבט תשכ"ו - נרפס ב'גדיל תורה' ירושלים ת"ו גליון כב עמ' 26-27), שתירוצו של הנכד אכן לא מספיק ("והנה כתבת שכ"ק שליט"א שאל... ואמרת... זה לא מספיק, כי אני מבין שאלת כ"ק"), שהרי בבעלים יש טעם מיוחד להצריך סנהדרין כ"ג... ומכיוון שכן, הרי (הכלל) בהיקש כאשר יש טעם מיוחד בה'מלמד' שאינו בה'למד' - אין למדים... ומה שנראה לומר בזה הוא על-פי מה שכתב הרשב"א בחידושי לבבא קמא קי"ב א'... כל הגדר של מיתת השור שזהו דיני נפשות, ואם כן שייך גם בשור "והצילו העדה", שהרי זהו כל הלימוד - ששור נקרא דיני נפשות.

גר קטן בקדושת ישראל

בשיחה לפרשת נשא (לקוטי שיחות כרך ח"י שיחה ב' אות ז') דן הרבי בגדר גירות קטן וקבלת המצוות שלו המהווים חלק עיקרי ב"הכנסת קדושת ישראל", ועל כך מציין בהערה 60:

וכן מפורש בשיטה מקובצת שם בשם הרשב"א ("עוד תירץ הרשב"א") ובתוספות סנהדרין שם. שם הובאו ד' תירוצים בשם הרשב"א למה התבטאו חז"ל "גר קטן מטבילין אותו על דעת בית דין" - "ולא קאמר מלין".

בתירוץ השלישי נאמר: "עוד תירץ הרשב"א דלרבותא נקט טבילה, משום דמילה דין הוא שתעלה לו כשיגדיל ויתרצה דישנה בעולם בשעת רצונו, אבל טבילה דבשעתה לא היה בן דעת ובשעה שנתרצה אינו בעולם אימא לא, כיון שגירותו מסופק שהרי הוא יכול למחות כשיגדיל קמ"ל".

וכנראה למד מכאן כ"ק אדמו"ר יסוד גדול - ראה ביאור נרחב בקובץ הערות התמימים ואנ"ש מוריסטון ניו-גרסי גיליון יו"ד שבט תשס"ו עמ' 156-172.

העניינים והן על-פי נגלה, את ההבדלים בין הרהור ומחשבה.

חשיבות למניין החדשים

בהתוועדות שבת קודש פרשת ויקהל-פקודי תשי"ג, התייחס הרבי לעובדה שלמרות שהתחלת השנה היא מחודש תשרי, הרי מניין החדשים מתחיל מחודש ניסן. וציין שם עוד: אמנם בעניין "ראש השנה לחדשים" אין נפקא מינה בנוגע למניין השנים.

ברשימת ההנחה שבה נרשמו דברי הרבי (שיחות קודש תשי"ג עמ' 216) נזכר, שכדבריו הזכיר הרבי על שקלא-וטריא הקיימת בדברי הרשב"א בעניין זה, אולם תוכן הדברים אינו ברור.

בשוליה-הגיליון ציין המו"ל של 'תורת מנחם' (שם כרך ח' עמ' 60), שכנראה הכוונה לדברי הרשב"א בחידושו לראש השנה (ז,א) "לא ידענא למאי הלכתא. ויש-לומר דנפקא מינה לידע החגים שכתוב בהן בראשון, בחדש השלישי ובהמשך השביעי כו'".

"הרואה את הנולד"

והוי מחשב הפסד מצווה כנגד שכרה, ושכר עברה כנגד הפסדה... איזו דרך שידבק בה האדם... רבי שמעון אומר הרואה את הנולד (פרק ב, משניות א, י)

ביאור כ"ק אדמו"ר:

אמרו חז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד, שבכל דבר הוא מסתכל ורואה את הנולד מזה. ועניין זה הוא עיקר גדול בעבודת ה', כי להיות שקיום המצוות הוא עבודה גדולה וטרחה יתרה, וכמו כן עניין לאכפייא לסטרא אחרא על-ידי המניעה מעבירה הוא עבודה ויגיעה רבה, הנה זה אפשר להיות על-ידי זה שרואה את הנולד.

כמאמר והוי מחשב הפסד מצווה כנגד שכרה, שהפסד המצווה צריך לחשב כנגד שכרה, שההפסד עכשיו הוא באין ערוך לשכר שיהיה אחר כך, כי ההפסד הוא בדברים גשמיים שהם עניינים עובדים, ואילו השכר הוא שכר נצחי. ובפרט לפי המבואר בעניין שכר מצווה מצווה היא מלשון צוואה, והיינו ששכר המצווה הוא ההתקשרות בעצמות ומהות אין-סוף ברוך-הוא, הרי בודאי שאין ערוך כלל הפסד המצווה לגבי שכרה שיהיה אחר כך.

וכמו כן הוא גם כן לעניין שכר עבירה כנגד הפסדה, ששכר עבירה הוא "נופת תיטופנה שפתי זרה", הנה צריך לחשב שכר זה כנגד ההפסד - "ואחרייתה מרה כלענה", אשר גם הפסד זה הוא נצחי.

שהרי כמו ששכר המצווה הוא נצחי כנ"ל, כמו כן גם הפסד העבירה הוא נצחי, כמו שכתוב בתניא לעניין טמטום המוח או טמטום הלב שנעשה על-ידי העבירות, שאף שכבר עשה תשובה נכונה, הרי עיקר התשובה בלב, והלב יש בו בחינות ומדרגות רבות והכול לפי מה שהוא אדם וכו', ומסיים, שהיום לא נתקבלה תשובתו ועונותיו מבדילים, או שרוצים להעלותו לתשובה עילאה יותר כו', ולכן אמר דוד וחטאתי נגדי תמיד, ומזה מובן שהפסד העבירה, אחרייתה מרה, הוא עניין נצחי, ובמילא הנה שכר העבירה אינו נחשב לכלום כנגד הפסדה.

ועל-ידי זה שמחשב הפסד מצווה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה, מחשב ורואה מה שיהיה בסופו, שזהו על-דרך מה שכתוב איזהו חכם הרואה את הנולד, אזי יקיים את המצוות, מבלי הבט על גודל היגיעה שבדבר.

וזהו שמצינו במידות שמונו חכמים, שרבי שמעון בן נתנאל שהיתה מרתו 'ירא חטא', אמר איזו היא דרך טובה שידבק בה האדם הרואה את הנולד. כי מכיוון שהיה ירא חטא בחר ב'הרואה את הנולד', שעל-ידי זה יהיה ירא חטא ולא יחטא לעולם. הנה, יראת חטא אינה היראה מפני העונשים ושאר העניינים הבאים מצד העבירות, כי אם היראה מצד עצם החטא, שחטא הוא מלשון חסרון, והיינו שעל-ידי העבירה יחסר לו תמיד ההתקשרות בעצמות ומהות.

כדי שיהיה ירא חטא, היינו שיהיה ירא מכל עניין של חטא, גם דקדוק קל של דברי סופרים, וגם עניין שהוא לפני משורת הדין, וגם עניין קדש עצמך במותר לך, שעל-ידי זה יחסר לו תמיד ההתקשרות בעצמות ומהות - הנה יראה זו באה על-ידי שרואה את הנולד.

(חלק מומאמר שבת פרשת משפטים תשי"ג. תורת מנחם תשי"ג כרך ז עמ' 341-343)

פרשת שלח

שלח לך (יג,ב)

לדעתך (רש"י)

הלוא הקב"ה הבטיח לבניישראל שיכבשו את הארץ וירשוה, ואם-כן מובן מאליו שגם ללא שילוח המרגלים, היו בניישראל מנצחים במלחמה זו. בכל זאת שלח משה את המרגלים, כדי לברר כיצד נוח יותר לכבוש את הארץ, שכן "אין סומכין על הנס", ויש לעשות 'כלי' בדרך הטבע. וכסיפור הידוע עם אדמו"ר הזקן, שבהיותו במאסר נסע פעם אחת בסירה ורצה לקדש את הלבנה, וביקש מהפקיד הממונה עליו לעצור את הספינה. כאשר הלה סירב, נעצרה הסירה מעצמה. לאחר זמן-מה המשיכה בדרכה, ואז חזר הרבי על בקשתו, והפעם הסכים הפקיד והרבי קידש את הלבנה. הרי שהרבי לא רצה לקיים את המצווה על-ידי עצירת הסירה באופן ניסי, אלא דווקא על-ידי שהפקיד יעצור את הסירה בדרך הטבע.

(לקוטי שיחות כרך יג עמ' 40)

כי חזק הוא ממונו (יג,לא)

בכיכול אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו משם (סוטה לה)

כיצד באו המרגלים לידי טעות כזאת, שכביכול אין הקב"ה יכול להתגבר על עמי כנען? אלא המרגלים סברו שהואיל והקב"ה נתן כוח לסטרא-אחרא לעמוד נגד הקדושה, הרי כאשר היא בתוקפה, אין הקב"ה בעצמו יכול כביכול לנצחה. טעותם זו נבעה מכך, שהם חשבו שחיות האלוקית שמחיה את ה'קליפות' מתלבשת בפנימיותן, כהתלבשות הנפש בגוף. לכן אמרו "כי חזק הוא ממונו", שכן החיות 'נתפסת' ב'קליפות' ומושפעת מהם, כשם שהנפש 'נתפסת' בגוף ומושפעת מאירועי הגוף. על זה ענו יהושע וכלב (לקמן יד) "סר צילם מעליהם". כלומר, החיות האלוקית המחיה את ה'קליפות' אינה אלא בבחינת 'צל' ומקיף עליהן, ואינה מתלבשת בהן בפנימיות, ולכן אין מי שמעכב ביד ה' מלהסתלק מעליהן.

(דרך מצוותיך עמ' קפא)

ולמה ה' מביא אתנו אל הארץ הזאת... נשינו וטפנו יהיו לבז (יד,ג)

"טפנו" - רומז לאדם שהוא 'קטן' ודל בידיעת התורה. אצל אדם כזה מושקע חלק חשוב מכוחותיו במילי דעלמא, ולא עוד, אלא שגם כשהוא עוסק בתורה ובעבודה, מעורבות בזה לפעמים פניות אישיות, והלימוד הוא ללא שימת לב והיגיעה הדרושה. זהו שאמרו (לקח-טוב בראשית מז,ב, וראה פסחים י,ב) שהתינוק מפרך יותר ממה שאוכל, כלומר: תורתו 'מתפררת' ונשכחת יותר ממה ש'נאכל' ונקלט. זהו "טפנו יהיו לבז": המרגלים חששו שאם ייכנסו בניישראל לארץ, תהיה מלאכתם קבע ותורתם עראי, בחינת 'טף', ותורתם תהיה לבז.

על זה השיב הקב"ה (פסוק לא): "וטפכם אשר אמרתם לבו יהיה והבאתי אותם וידעו את הארץ" – כשאדם עסוק בענייני העולם במשך חלק חשוב של היום, ובכל־זאת הוא קובע עיתים לתורה – הדבר יקר בעיני ה' יותר מאשר עסק התורה של אדם שאין לו מניעות וניסיונות כלל.

(לקוטי שיחות כרך יג עמ' 196)

הננו ועלינו אל המקום אשר אמר ה' (יד, מ)

המרגלים כפרו ביכולת ה' לכבוש את ל"א מלכי כנען, כפי שאמרו "כי חזק הוא ממנו". מניין אפוא חזרה ישראל האמונה ביכולת ה', והרי לא הראה להם משה רבנו שום אות ומופת על זה, רק אמר שקצף ה' עליהם ונשבע שלא להביאם אל הארץ.

אלא יהודים הם מאמינים בני מאמינים, והאמונה נובעת מהנפש האלוקית שבכל יהודי. באו המרגלים וגרמו לכך שיצר הרע התגבר על אור קדושת הנפש האלוקית, ולכן כפרו ביכולת ה'. אולם מיד כשקצף ה' והרעים עליהם בדברים קשים ("עד מתי לעדה הרעה הזאת וגו' במדבר הזה יפלו פגריכם וגו'") – נשבר ליבם בקרבם ("ויתאבלו העם מאוד"), וכתוצאה מכך נכנע יצר הרע ונתגלתה האמונה הטבעית והעצמית.

(תניא פרק כט)

פרשת ציצית

בעת מאסרו של הרבי הרי"צ, בשנת תרפ"ז, נכנסו פקידי בית הסוהר לתאו כדי לצלמו. הרבי, שהיה אז באמצע תפילתו, רמז להם בידו שלא להפריע לו, והם עזבו את החדר. כעבור זמן מה חזרו הפקידים, והרבי, שבינתיים סיים את התפילה, התיישב כשהכיפה לראשו, ופרש את הטלית קטן כך שייראו את כל ארבעת הכנפות. הפקידים לא היו שבעי רצון מכך, ואמרו לרבי שיצניע את הציצית. אולם הרבי השיב בהחלטיות ובנחישות: רצונכם לצלם אותי? צלמו אותי כפי שאני נראה... ! וכך עשו.

(שיחת י"ב תמוז תשכ"א. תורת מנחם תשכ"א (לא) חלק ג, עמ' 120)

וזכרתם את כל מצוות ה' (טו, לט)

שמניין גימטרייה של ציצית שש מאות, ושמונה חוטים, וחמישה קשרים – הרי תרי"ג (רש"י)

אף שכל תרי"ג המצוות נרמזות בציצית, בכל־זאת יש צורך גם בטלית. שכן הטלית היא לבוש המקיף וסובב את האדם מבחוץ, רמז לבחינה על־שכלית, שלא ניתנת לתפיסה שכלית והגיונית. יש לדעת ולזכור תמיד שתרי"ג המצוות יוצאות ונמשכות מדרגה שהוא למעלה מהשכל.

(לקוטי שיחות כרך ב עמ' 324)

אחרי לבבכם ואחרי עיניכם (טו, לט)

מדוע הקדים הכתוב את "לבבכם" ל"עיניכם", והלוא הסדר הוא שהעין רואה והלב חומד? אלא לפעמים מרגיש אדם בליבו 'המשכה נעלמה' לרע, היינו פריקת עול מלכות שמים פנימית, וזוהי סיבה לראיית העין במקום שאין צריכים לראות, וראייה זו מביאה לאחר מכן לידי חמדת הלב בגלוי.

(ספר המאמרים תשי"א עמ' 338)

הלכות ומנהגי חב"ד

למסופר ביומן שנת תשל"ח:
במענה לזמן קביעת 'ווארט' שנערך באור לכ"א בסיוון, ענה הרבי: "בטח תהיה אחרי השקיעה"⁶. מאידך, בשנת תשד"מ כתבו לרבי על חתונה שנקבעה לכ' בסיוון, ולא הגיב דבר (אף-על-פי שעל תאריך אחר שכתבו לו קודם לכן - בטעות - כתב הרבי שאינו אפשרי)⁷.

בשם אמרי דוד, וכן שם ובס' טעמי המנהגים עמ' תיח בשם הרה"צ מהר"י מבעלזא זצ"ל.
6) יומן שבסו"ס 'שיחות קודש' תשל"ח (מהדורת ברוקלין תשס"ב), ח"ג עמ' 368 (במהדורה הישנה אינו).
7) שני המענות מופיעים ב'אוצר מנהגי חב"ד' דחודש סיוון (הנדפס עם תיקון ליל שבועות, הוצאת היכל מנחם, ירושלים תשס"ד) עמ' שיב.
כברוב המענות, אין בידינו את מלוא השאלות שהפנו לרבי, שאולי היו מסייעות בידינו להבין את הסיבה, כגון: אם החתן והכלה אינם מבני האשכנזים; או אם היתה סיבה פרטית כלשהי שמנעה הקדמת או איחור תאריך החתונה.

שבת קודש פרשת שלח

ט"ז בסיוון

פרקי אבות - פרק ב.

יום רביעי,

כ' בסיוון

ביום זה¹ אירעו כמה פורענויות, הן במסעות הצלב² והן בגזרות ת"ח ות"ט³, וכתב המגן-אברהם: "נוהגים להתענות ביום כ' בסיוון בכל מלכות פולין..."⁴, וכן אומרים שם 'סליחות' ביום זה. ויש נוהגים שלא לערוך נישואין היום⁵. וזו כנראה הסיבה

1) ראה בלוח 'דבר בעתו'.
2) בפרעות המסע השני בשנת ד'תתקל"א, והראשונים יסדו קינות וסליחות ליום הזה (שם).
3) בעיר נמירוב וסביבתה, באוקראינה. ואז גזר 'ועד ארבע ארצות' תענית וסליחות ביום זה (שם).
4) סוף סימן תק"פ.
5) ארחות חיים להרה"צ מספינקא [והוא בס' תצג ס"ק א

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש